

Autizmus és ADHD az általános iskolában

Szigethi Zsófia

Amit már jól tudunk...

Kognitív háttér, ami meghatározza a beavatkozás módszertanát:

- Naiv tudatelmélet zavara
- Végrehajtó működési nehézség
- Részletfókuszált észlelés

A terápiás megközelítés modellje

(Stefanik Krisztina alapján)

KÖZEG: ÉRZELMI BIZTONSÁG, BEJÓSQLHATÓSÁG, ÉRTHETŐSÉG

VIZUÁLIS MEGSEGÍTÉS

VISELKEDÉSES MEGKÖZELÍTÉS

STRUKTURÁLT OKTATÁS

KIEGÉSZÍTŐ TERÁPIÁK

SZÜLŐ/CSALÁD BEVONÁSA

CÉLOK:

Függetlenség

- Kommunikáció
 - Szociális viselkedés
 - Önellátás
 - Szabadidő
- Akadémikus készségek

Kompetencia

Az autizmus szempontú akadálymentesítés kialakítása

▶ a tér strukturálása

Különböző funkciók helyének kialakítása

- ▶ A napirend használat tanításának feltétele
- ▶ Fizikailag és vizuálisan kijelölt egyértelmű helyszíneket jelent
- ▶ Tevékenységekként egyértelmű helyszíneket kell kijelölni az étkezéshez, a munkához és tanuláshoz, a szabadidő eltöltéséhez, az önkiszolgálási feladatokhoz.
- ▶ Szükség lehet a vizuális és akusztikus illetve egyéb zavaró ingerek minimalizálására a gyermekek szükségleteinek megfelelően.
- ▶ A napirend tájékoztatja a gyermeket arról, hogy mit és hol tegyen, valamint arról, hogy mikor fog bekövetkezni

Az autizmus szempontú akadálymentesítés kialakítása

► napirend

Hellyel és idővel kapcsolatos információkat nyújt. Összeállításánál figyelembe kell venni a gyermek fejlettségi szintjét, képességeit, szimbólumértési szintjét, érdeklődését. Cél nem az állandóság, hanem a kiszámíthatóság és a lehető legnagyobb fokú önállóság.

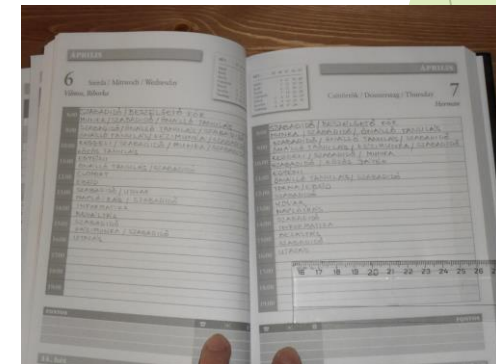
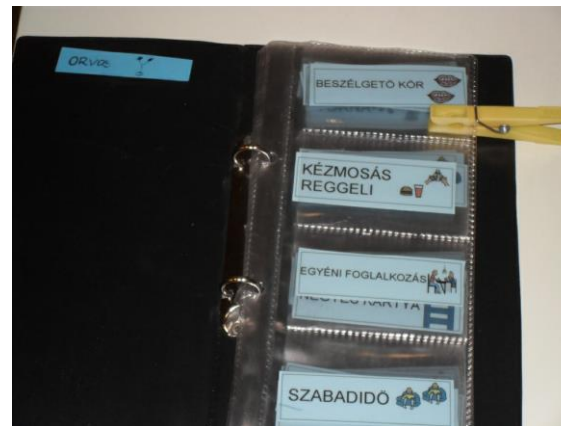

A napirend elhelyezése

- ▶ fix napirend (pl. falra, bútorra rögzített)
- ▶ mobil (pl. a képek fotóalbumban vannak)

A napirend elhelyezése segítse az önálló használatot!

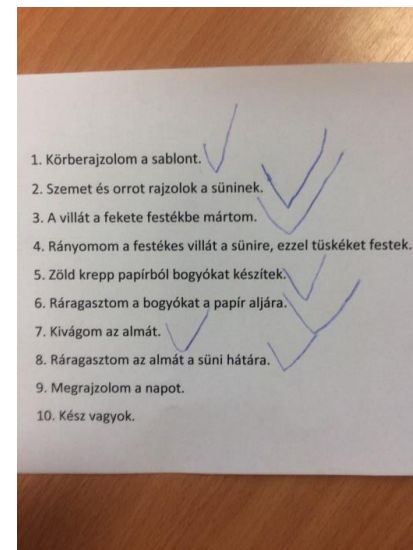
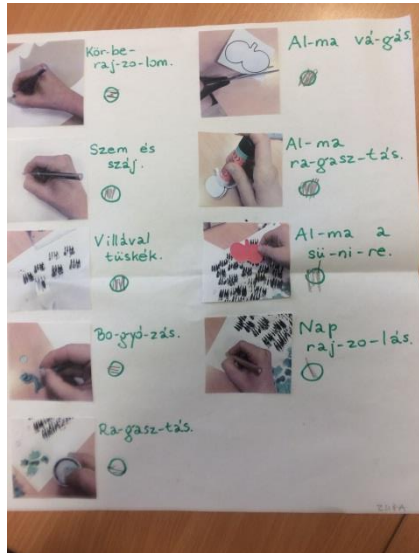
Könnyen elérhető legyen!

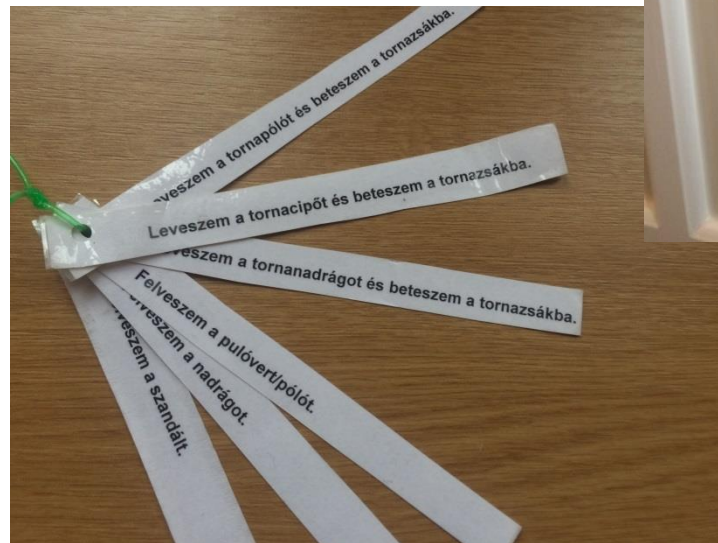
Az autizmus szempontú akadálymentesítés kialakítása

► tevékenységsszervezés

A munkarend és a munkaszervezés mutatja meg, hogy a tanulási, önkiszolgálási, szabadidős tevékenységeket és egyéb feladatokat hogyan, milyen sorrendben, milyen eszközökkel érdemes végezni. A feladatok számának előrejelzése, a feladatok jelölése, a strukturált feladatlapok az önállóságot segítik és fenntartják a beállítódást.

► Folyamatábrák

REGGELI TERÍTÉS

Leterítem az asztalterítőt az asztalra.

Felteszem az alátéteket.

Felteszem a tányérokat.

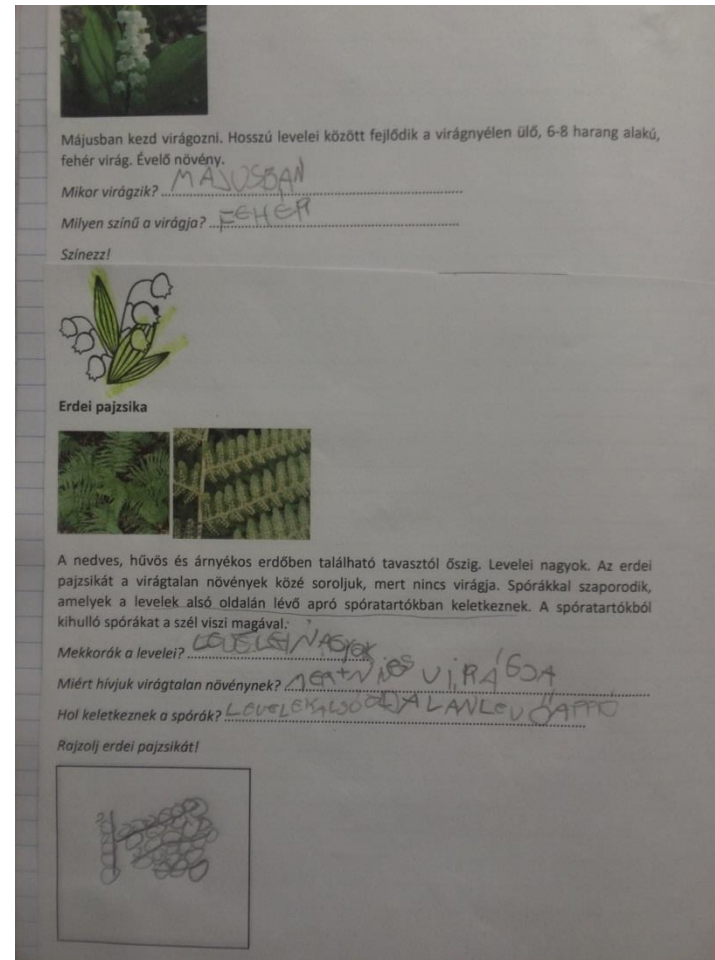
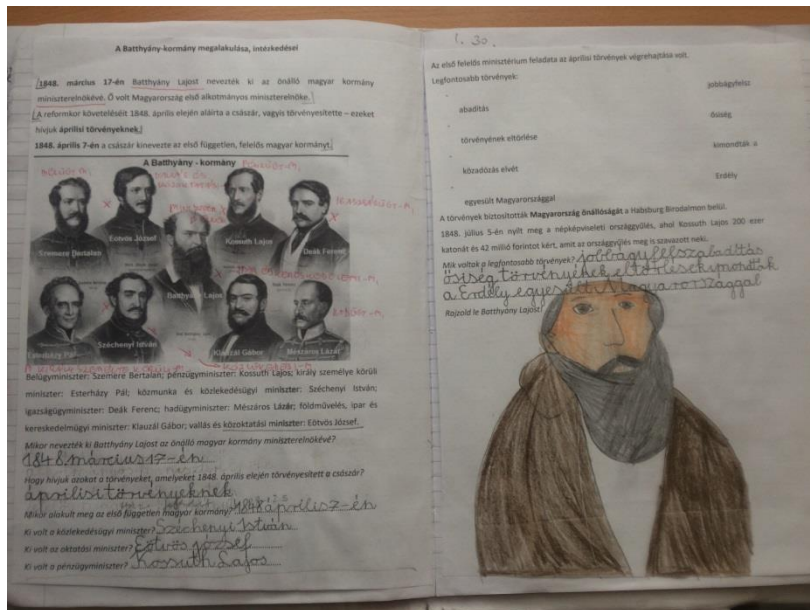
Felteszem a szalvétákat.

Felteszem a poharakat.

Készen vagyok.

Az autizmus szempontú akadálymentesítés kialakítása

► Strukturált feladatlapok (tananyag adaptálása)

Élet a királyi várban és a falvakban az Árpád-házi királyok idején

1000-1301

1. Mektől meddig uralkodtak az Árpád-házi királyok?
1000-1301

2. Kinek a kezében volt az összes földbirtok?
A földbirtokosok kezében.

3. Kikből állt a magyar nemesség?
A királyból, és a fődesurakból.

4. Mit látsz a képen?

Zsoldos kalona

Törzsi főkből, nemzeti főkből és lovagokból.

Középkori magyar lovag

Az ókor

Az ember évmilliókkal ezelőtt élt azonban a mai ember (Homo sapiens) körülbelül 400 000 évvel ezelőtt alakult ki.

Az ősember jellemzői:

	Tagolt beszédet használtak.
	Bárgangokban laktak.
	A férfiak vadászak.
	A férfiak halásztak.
	A nők és a gyerekek gyűjtögetek.
	Kezdetben fűttek a tűztől, majd később megtanultak tüzet gyújtani.

Az ősemberek több ezer éven keresztül vándoroltak területről területre, ahol gyűjtögetésből, halászból és vadászati étel. Amikor az ősember rájött, hogy a növények földre hullott magjából újabb növények kelnek ki, elkezdte növénytermesztéssel foglalkozni. Így alakult ki a gyűjtögetésből a növénytermesztés.

A vadászaton eleget álltak kicsinyet hazavitték és felnevelték. Ezekből lettek az első háziállatok.

Amikor már nem vándoroltak, mert a földművelés ahhoz a területhez kötötte őket, ahol a magokat elvetették, kialakultak az első települések. A letelepedés lehetővé tette, hogy különböző mesterségek alakuljanak ki. pl. gyapjúfonás, szövés, fazekasság. A fémek megmunkálásával újabb mesterségek alakultak ki, pl. fegyverkészítés, kovácsozás, ótvásár.

Már az ókorban is volt művészet. A kőbűvészek különböző szobrászatokat, bárgangfestményeket és domborműveket találtak ebből a korból.

Willendorf kőbűvész, Ókori bárgangfestmény, Óri dombormű

Magyarország tavai, állóvizei

Fertő-tó

Balaton

Velencei-tó

Fehér-tó

Dunántúli-középhegység

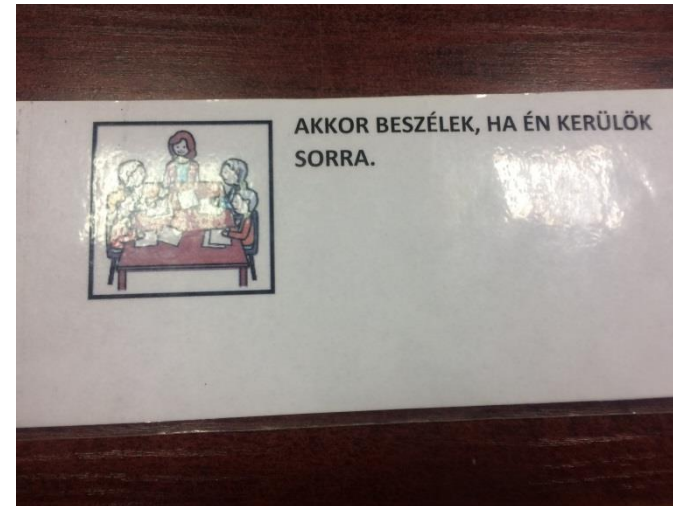
Balatonfüred

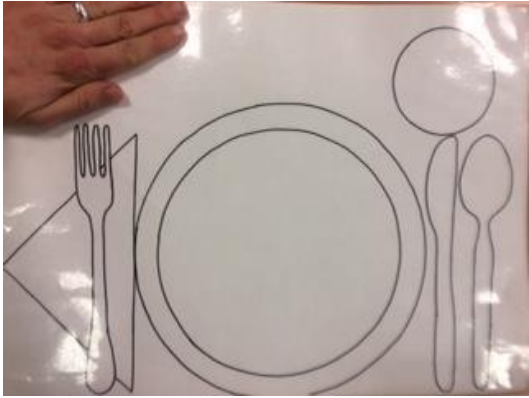
Siófok

Az autizmus szempontú akadálymentesítés kialakítása

► Egyéb vizuális segítségek

A protetikus környezet tehát magába foglalja:

- ▶ tér és az idő strukturálását
- ▶ adaptált kommunikációt
- ▶ adaptált feladatokat
- ▶ következetes viselkedést és elvárásokat
- ▶ egyéni jellemzők megértését
- ▶ a családdal való együttműködést

Problémás viselkedések kezelése

A beavatkozás menete

- ▶ A problémás viselkedések rangsorolása
- ▶ Jegyzőkönyvezés - okok felderítése

Körülmények:

- ▶ fizikai klíma, szociális klíma, foglalkoztatási klíma, személyes feltételek

Kiváltók:

- ▶ elindítják a cselekedetet
- ▶ gyakran nem igazi okai, vagy fenntartói
- ▶ egyes kiváltók érzelmi túlterhelést okoznak

Cselekedetek:

- ▶ objektív leírás

Eredmények:

- ▶ a cselekedet által elért „spontán” eredmény, szociális eredmények, szenzoros eredmények, anyagi eredmények, elfoglaltságbeli eredmények, fiziológiai eredmények

- ▶ Célviselkedés kiválasztása
- ▶ Környezeti feltételek megteremtése

A szabályok szabályai

- ▶ egyszerre egy viselkedést módosítunk
- ▶ a gyermek számára érthető legyen
- ▶ a gyermek számára teljesíthető legyen
- ▶ vizuális megsegítés csatlakozzon hozzá
- ▶ a jutalom is legyen előre jelezve
- ▶ pozitív megfogalmazás

Jutalmazás

- ▶ Miért fontos a társas megértés problémáinak tükrében?
- ▶ A problémás viselkedés kezelésekor arra igyekszünk rávenni a gyermeket, hogy egy számára nehezebben kivitelezhető viselkedést mutasson -> muszáj jelezni számára, hogy fontos és tiszteletreméltó az, hogy igyekszik megfelelni az elvárásoknak
- ▶ Vonzóvá kell tenni számára a célviselkedést.
- ▶ Mivel jutalmazunk?
 - ▶ jutalomértékű
 - ▶ szociális jutalom motivációs értéke alacsony lehet
 - ▶ előre kell jelezni
 - ▶ más helyzetben átmenetileg meg kell vonni

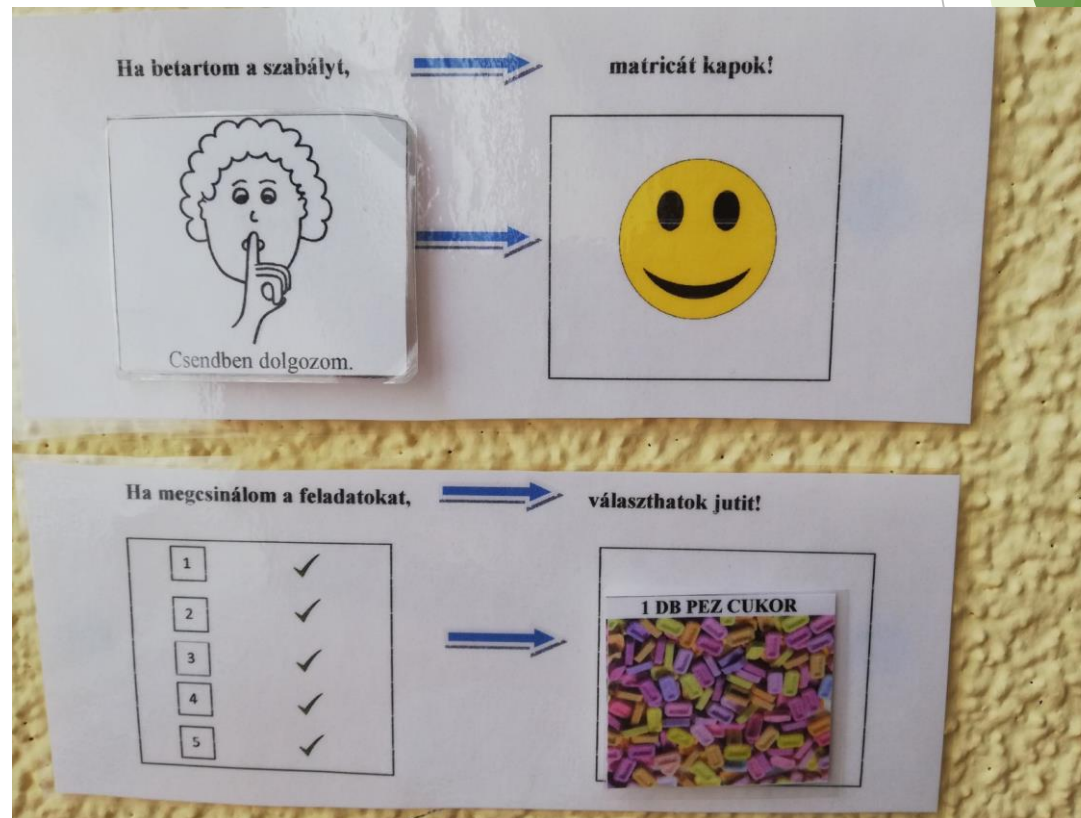
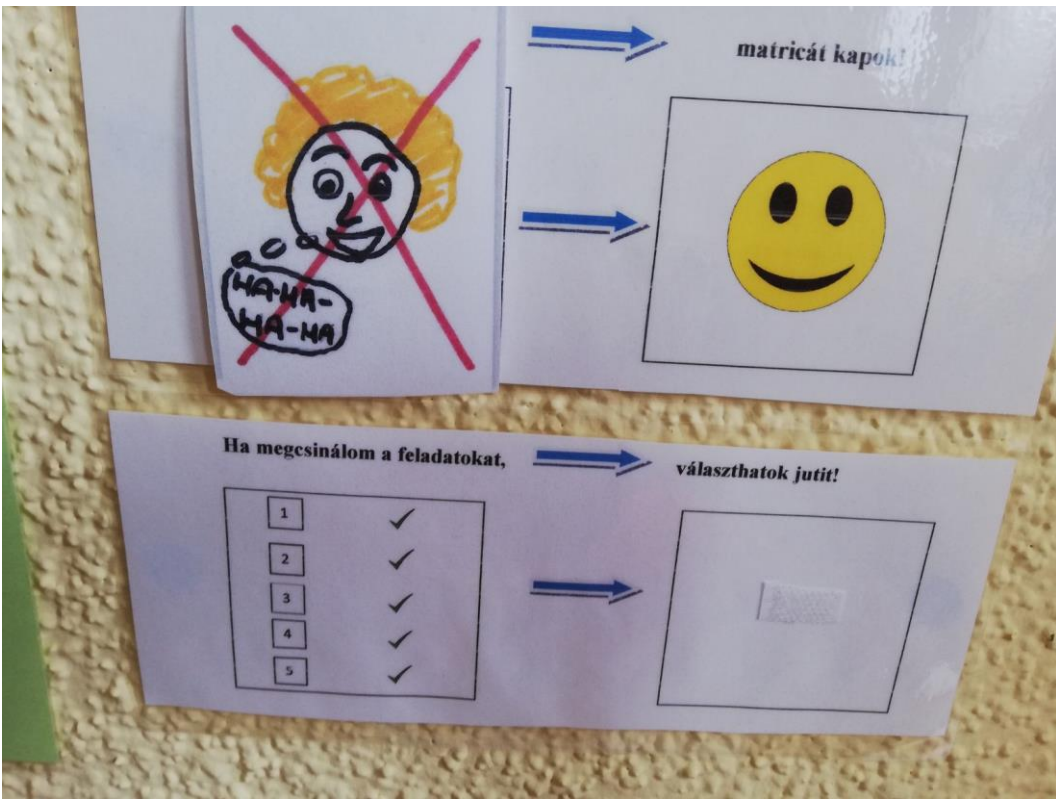
Kedves szavakat használok.

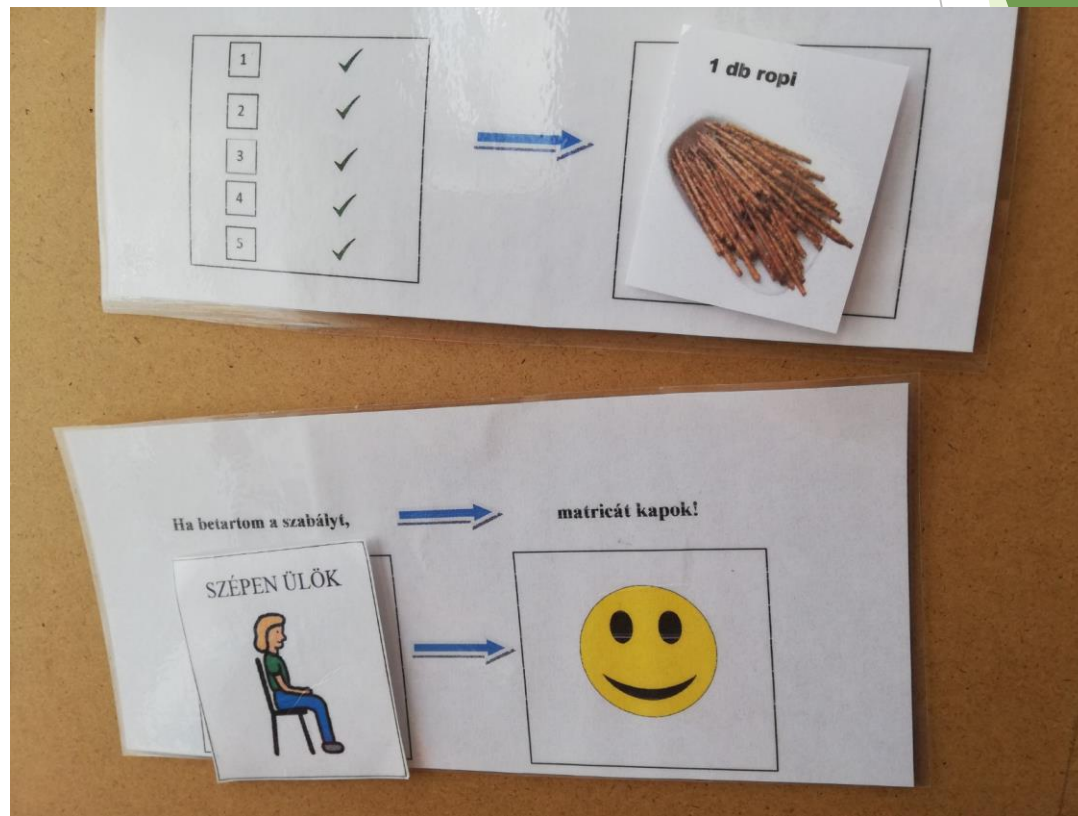

EGYENESEN ÜLÖK A SZÉKEN.
FIGYELEK.

AKKOR BESZÉLEK, HA ÉN KERÜLÖK
SORRA.

Az iskolapszichológus lehetséges szerepei a beavatkozásban

1. Autizmusbarát környezet kialakítása
2. Kiscsoportos és egyéni szociális és kommunikációs fejlesztés
3. A befogadó közeg felkészítése, kortárs segítség

Az autizmusbarát környezet kialakítása

- ▶ Tér és idő strukturálása (terem elrendezése, napirend, időjelzők)
- ▶ Folyamatábrák
- ▶ Strukturált feladatlapok, adaptált tantárgyi tartalom
- ▶ Egyéb vizuális segítségek
- ▶ A pedagógus tudatos, autizmushoz adaptált kommunikációjának kialakítása

Kiscsoportos és egyéni szociális és kommunikációs fejlesztés

- ▶ Csoportok összetétele
- ▶ Foglalkozások tartalma:
 - ▶ Babzsák fejlesztő program
 - ▶ Szociális történetek
 - ▶ Én-könyv, napló, önismeret fejlesztése stb.
- ▶ Együttműködés a pedagógusokkal

A befogadó közeg felkészítése, kortárs segítség

- ▶ Sikeres együttnevelés alapvető feltétele
- ▶ Ördögi kör: atipikus működések miatti nehézségek a komplex társas világban <-> a kortársak támogatás nélkül nem értik, vagy félreértelmezik autizmussal élő társuk viselkedését)
- ▶ A tipikusan fejlődő tanulók autizmussal élő diáktársukra vonatkozó tudásának és megértésének fejlesztése
- ▶ Olyan közös aktivitások, melyek mindkét fél számára sikerélményt jelentenek
- ▶ Kortárs segítők bevonása

**KÖSZÖNÖM A
FIGYELMET!**